

Milí uživatelé JIB,

blíží se konec roku a rádi bychom vás informovali o tom, co nového jsme pro vás během letošního roku připravili a co připravujeme. Nejvýznamnější novinkou je bezesporu zahájení zkušebního provozu oborových informačních bran, o kterých se podrobně zmiňujeme v jednom z článků. Změnou prošel i samotný Info portál JIB. Základ portálů jsme postavili na otevřeném CMS systému, který nám umožňuje rychle a efektivně přinášet aktuální informace uživatelům. Nabídka JIB se opět rozšířila o důležité informační zdroje z ČR i zahraničí, čímž se zároveň zvýšil informační potenciál pro přebírání záznamů. Zahájili jsme také integraci digitálních archivů do JIB, prozatím pilotně na zdigitalizovaných časopisech v systému Kramerius. Zkrátka a dobře, novinek je mnoho a rádi se o ně s vámi nyní podělíme. Přejeme vám příjemný předvánoční čas plný pohody!

Řešitelský tým

Na čem pracujeme

Od ledna 2007 se začne náš tým systematicky připravovat na upgrade klíčové komponenty JIB, kterou je paralelní vyhledávač MetaLib. Bude to již čtvrtá verze tohoto produktu. Přinese s sebou změnu webového uživatelského rozhraní a zefektivnění pracovních postupů. Očekáváme užší spolupráci mezi MetaLibem a informačními portály a přiblížení se chování klasických internetových vyhledávačů při zachování bohaté funkcionality.

V průběhu roku 2007 také plánujeme navštívit několik velkých univerzitních měst s naší JIB roadshow a rozšířit povědomí o informačním potenciálu mezi vysokoškolské uživatele.

Oborová brána Knihovnictví a informační vědy (KIV)

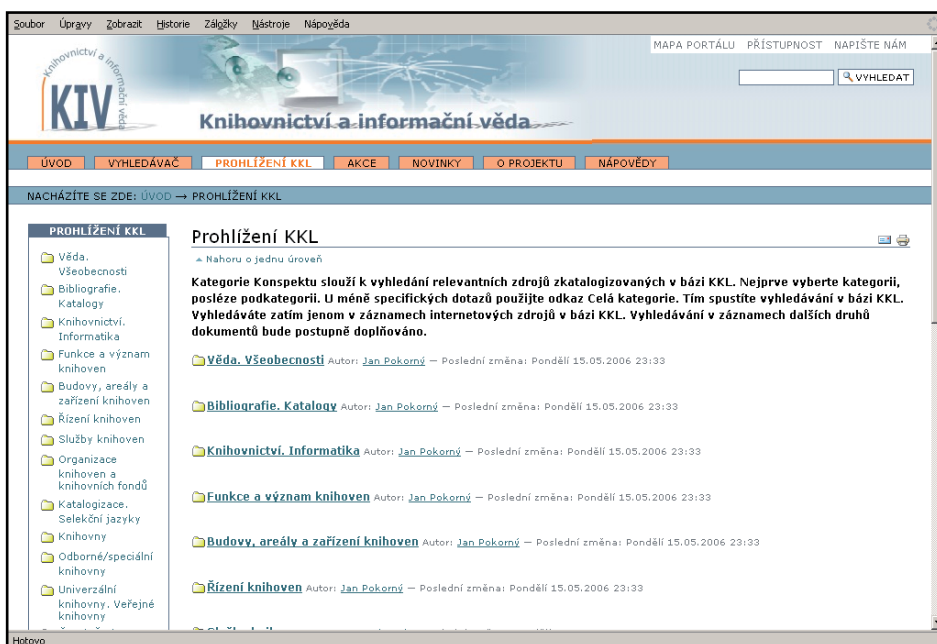
Připravujeme pro vás rozšíření služeb obecně orientované Jednotné informační brány o možnost vyhledávání v tematicky zaměřených oborových branách. V těchto dnech dokončujeme a testujeme první dvě oborové brány: bránu věnovanou hudbě (MUS), kterou připravuje Hudební oddělení Národní knihovny a bránu oboru knihovnictví a informační věda (KIV), jejímž garantem je Knihovnický institut Národní knihovny a ÚISK FF UK. Současně s budováním bran jsme připravovali a v praxi ověřovali metodiku pro jejich příští koordinovanou tvorbu.

Design, základní principy a možnosti vyhledávání se v KIV neliší od JIB, takže se v ní snadno zorientujete. Přesto existují i poměrně podstatné odlišnosti vyplývající z pojetí oborových bran. Zdroje vybírané pro KIV jsou zaměřené na jádro oboru knihovnictví a informační věda. Kromě databází, ve kterých Vyhledávač KIV paralelně hledá, se do KIV zařazují i takové zdroje, které nejsou určeny k vyhledávání, ale už samy přinášejí žádanou informaci. Příkladem jsou elektronické časopisy, články v nich zveřejněné, dokumenty vystavené na WWW stránkách knihoven apod. Tyto dokumenty, české i zahraniční, vybíráme z vytipovaných WWW stránek a katalogizujeme je v KKL, oborové databázi Knihovnického institutu. Dostanete se k nim tak, že ve Vyhledávači KIV vyberete bázi KKL. Pokud potřebujete jenom základní orientaci, jaké záznamy a jaká témata jsou k dispozici, můžete místo Vyhledávače KIV použít Prohlížení KKL na základě skupin Konspektu.

Oborovou bránu KIV uvedeme do provozu po skončení poloveřejného testování, konkrétně 11. prosince 2006. Pro začátek jsou v ní připraveny základní funkce a služby, ke kterým se budou přidávat další. Brána se bude poměrně rychle rozvíjet. Proto i po úplném zveřejnění budeme provoz po určitou dobu pokládat za zkušební a zveme vás k jejímu dotváření připomínkami a radami.

Oborová brána KIV je přístupná na adrese <http://kiv.jib.cz/>

Vyhledávač KIV je přístupný na adrese <http://kiv.jib.cz/jib>

Prohlížení báze KKL v portálu KIV

Nové prostředí pro budování portálů JIB

Jednou z nejdůležitějších hledisek využitelnosti informačních systémů je bezesporu uživatelské

rozhraní – pokud je rozhraní špatné a málo intuitivní, uživatel neví, jak se systémem pracovat a i sebelepší obsah je pak prakticky nedostupný. Naopak přehledné, intuitivní a standardy podporující uživatelské rozhraní zaručuje rychlou a kvalitní práci se systémem. Těto skutečnosti jsme si vědomi, a proto jsme se rozhodli informační portály a vlastní brány projektu JIB zpřístupňovat pomocí sofistikovaných nástrojů pro budování webových portálů. Po pečlivém výběru jsme se rozhodli pro portálový a publikační CMS nástroj Plone.

V této chvíli je uživatelům k dispozici zcela nový informační portál JIB a dvě oborové brány, které zatím běží v testovacím režimu (více informací přinesl předchozí samostatný článek). Nové portály dodržují webové standardy, a proto se kompaktně a bez problémů zobrazují ve všech běžných prohlížečích. Strukturou a speciálními nástroji také podporuje prohlížení zrakově postiženým uživatelům. Informace na portálech jsou přehledně rozděleny do samostatných portletů, z nichž každý zajišťuje určitou funkcionalitu (vyhledávač, kalendář akcí, novinky, ankety, diskuse, složky dokumentů apod.) Uživatel má tak vždy po ruce vše, co potřebuje. Současnou podobu našich portálů můžeme považovat za základní a v průběhu času na základě zkušeností a zejm. vašich námětů a připomínek, budeme funkce rozšiřovat.

Nový informační portál JIB

Od února 2006 můžete využívat Info portál JIB v nové podobě na adrese <http://info.jib.cz>. Info portál má nejen novou grafickou podobu, ale i jeho struktura je nyní přehlednější. Nevíte, co je JIB, jak se v JIB vyhledává, jaký je význam jednotlivých ikoněk nebo jaké zdroje může v rámci JIB využít? Odpovědi na tyto otázky naleznete na Info portálu v sekci „Pro uživatele“. Zde se můžete s JIB seznámit formou různých nápověd, statických i animovaných nebo pomocí FAQ – často kladených dotazů. Další součástí sekce „Pro uživatele“ je přehled zdrojů zapojených do JIB pro vyhledávání a SFX pro poskytování přidaných služeb. K JIB patří i nástroje, které vám pomáhají jednodušeji získávat informace. Jedná se o Seznamy e-časopisů pro získání přehledu o elektronických časopisech v jednotlivých institucích spolupracujících s JIB, Citation Linker pro vytvoření SFX přidaných služeb a Generátor přímých odkazů. Základní informace o těchto nástrojích naleznete právě v sekci Pro uživatele.

Druhá sekce Info portálu je určena „Pro knihovny“. Pro pracovníky knihoven jsme zde shromáždili pokyny, jak postupovat při zapojení knihovny a jejích zdrojů do JIB, jak využívat sdílenou katalogizaci, archiv s propagačními materiály JIB (letáky, podklady pro školení) nebo pokyny pro aktivaci SFX přidaných služeb ve zdrojích knihovny.

Pokud vás zajímají základní informace o projektu Jednotné informační brány nebo se chcete blíže seznámit s MetaLib a SFX, které tvoří základ JIB, navštivte sekci „O projektu“.

Významnou novinkou, kterou Info portál přinesl, je začlenění vyhledávače JIB přímo do portálu. Pro využití v rámci Info portálu doporučujeme rozlišení 1024x768 a vyšší. Oba možné přístupy k JIB (<http://www.jib.cz> i <http://info.jib.cz> >> Vyhledávač JIB) nabízejí pro

práci s portálem JIB stejné možnosti. Zajímají nás Vaše zkušenosti a názory na tyto dva rozdílné přístupy k JIB. Napište nám je do Fóra na Info portálu nebo hlasujte v Anketě na úvodní stránce Info portálu.

Chcete být průběžně informováni o novinkách JIB? Info portál nyní přináší několik nových prvků pro lepší komunikaci s uživateli, např. ankety, fórum pro vaše názory, náměty a zkušenosti s JIB a v neposlední řadě i RSS kanály pro odebírání novinek a informací o chystaných akcích. Přehled novinek i akcí spojených s JIB naleznete mimo jiné i na úvodní stránce Info portálu JIB.

Pro práci s portálem vám doporučujeme prohlížeč Firefox 1.5 mimo jiné proto, že v něm lze v JIB vyhledávat prostřednictvím vyhledávacího modulu JIB (<http://info.jib.cz/novinky/searchplugin-firefox/>). Samozřejmě je portál optimálně přístupný i v ostatních prohlížečích.

30 nejvíce využívaných zdrojů WWW

ZDROJ	POČET DOTAZŮ
Souborný katalog ČR	143060
SKAT - souborný katalog	138536
UK - souborný katalog	137502
VUT Brno - souborný katalog	136476
VŠE - souborný katalog	136040
MUNI - souborný katalog	122118
ČVUT - souborný katalog	55454
Library of Congress	51333
GBV - souborný katalog	51142
OLIS - souborný katalog	51107
BIBSYS - souborný katalog	51038
National Library of Medicine	50793
National Library of Canada	50773
IDS Zurich Universität	50223
IDS NEBIS	50208
IDS Basel/Bern	50205
IDS St Gallen	47722
NK - katalog (NKC)	37042
MZK - katalog	36139
VK Olomouc - katalog	34734
MSVK Ostrava - katalog	31717
KK Vysočiny - katalog	30820
KVK Liberec - katalog knih	30344
SVK Kladno - katalog	29111
KK Pardubice - katalog	28691
SVK Plzeň - katalog	28189
KK Karlovy Vary - katalog	28074
SVK Ústí n/L. - katalog	28047
Knihovna J. Mahena - kata	26307
NK - článková bibl. (ANL)	24619
SOUČET DOTAZŮ NA ZMÍNĚNÝCH 30	1767564
CELKOVÝ SOUČET VŠECH DOTAZŮ	2177081

Prohledatelné zdroje připojené v roce 2006

České vysoké učení technické v Praze - souborný katalog*
Ebsco - Information Science & Technology Abstracts (ISTA)**
Ebsco - Library, Information Science & Technology Abstracts**
Google Image Search***
Google Scholar***
Knihovna společenských věd T.G. Masaryka v Jinonicích*
Latvijas nacionālā bibliotēka, Rīga, Latvija - souborný katalog*
LIBIS (Lithuanian Integral Library Inf. System) Union Catalogue*
Martynas Mazvydas National Library of Lithuania – katalog*
Narodna biblioteka „Sv. Kliment Ohridski“, Makedonija – katalog*
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Slovenija*
Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně, Ústí n./L. – katalog*
ProQuest - ABI/INFORM Global**
Slovenská knižnica - portál ku katalógom a zbierkam sl. knižnic*
Souborný katalog České republiky - monografie*
Souborný katalog České republiky – seriály*
Souborný katalog veřejných knihoven okresu Vsetín*
SVK Plzeňského kraje - analytický rozpis periodik regionu (ANAL)*
Systém Kramerius - periodika

Legenda:

* Zdroj je vhodný pro přebírání záznamů

** Licencovaný zdroj – přístupný pouze oprávněným uživatelům

*** Zdroj „Vyhledej a odkaz“ – v těchto zdrojích je možno vyhledávat, v JIB jsou zobrazeny počty vyhledaných záznamů spolu s odkazem, který zobrazí vyhledané záznamy v nativním rozhraní zdroje

Počet registrovaných uživatelů JIB

V Jednotné informační bráně je registrováno celkem 1529 uživatelů, z toho 685 uživatelů se registrovalo během prvních 11 měsíců roku 2006. Nutno podotknout, že většina uživatelů využívá JIB jako neregistrovaní uživatelé. Registrovaný uživatel má oproti neregistrovanému uživateli větší možnosti personalizace - má možnost si vytvářet vlastní sady oblíbených zdrojů, ukládat vyhledané záznamy, dotazy a vytvářet avíza. Toto vše pak může využívat při další práci s JIB - například student si v JIB může v průběhu roku ukládat vyhledané záznamy pro svou diplomovou práci, které má díky JIB přístupné odkudkoli.

O některých nových zdrojích podrobněji

Katalog Knihovny společenských věd T.G.M.

Katalog Knihovny společenských věd T.G. Masaryka v Jinonicích obsahuje knihy, periodika, kvalifikační a závěrečné studentské práce (především disertační, rigorózní, diplomové, bakalářské a postu-pové), elektronické zdroje, video a další speciální zdroje. Tematicky je fond zaměřen především na sociálněvědní a humanitní disciplíny s důrazem na filosofickou, sociální a kulturní antropologii; moderní a soudobé dějiny; filosofii; judaika; knihovnictví a informační vědu; mezinárodní teritoriální studia; náboženství; politologii; psychologii; sociální práci atd.

Google Scholar

Vyhledávací nástroj Google Scholar byl vyvinut díky těsné spolupráci vydavatelů vědecké a akademické literatury. Je koncipován tak, aby umožnil vědcům ale i studentům vyhledávat odbornou literaturu, včetně recenzí, tezí, knih, dotisků, abstraktů a technických zpráv ze všech oblastí výzkumu. Jeho tvůrci uvádějí, že je schopen vyhledávat články publikované nejrůznějšími akademickými nakladateli, profesními společenstvími, dále předtisky pocházející ze sbírek i univerzit a také články zveřejněné na různých místech webu. V rámci JIB probíhá pouze vyhledávání, pro zobrazení vyhledaných výsledků je nutné využít odkazy pro přechod do originálního rozhraní Google Scholar.

Google Image

Nejobsáhlejší databáze obrázků na internetu. V rámci JIB probíhá pouze vyhledávání, pro zobrazení vyhledaných výsledků je nutné využít odkazy pro přechod do originálního rozhraní Google Image.

Souborný katalog ČVUT

Souborný katalog knihoven ČVUT poskytuje informace o dokumentech uložených ve fondech knihoven jednotlivých fakult a vysokoškolských ústavů ČVUT. Jedná se o: Knihovnu Fakulty stavební a Fakulty architektury, Knihovnu Fakulty strojní, Knihovnu Fakulty elektrotechnické, Knihovnu Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské, Knihovnu Fakulty dopravní, Knihovnu Fakulty biomedicínského inženýrství, Knihovnu Masarykova ústavu vyšších studií, Knihovnu Kloknerova ústavu a Knihovnu Výpočetního a informačního centra.

Statistiky přebírání záznamů JIB za prvních 11 měsíců roku 2006

STATISTIKY Z39.50 DOTAZŮ 2006	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	POČET	PROCENTA
Počet dotazů na Z39.50 server JIB	65128	35300	40032	30019	29330	29738	20277	26527	24417	36056	38934	375758	100,00%
Počet pracovních dnů	22	20	23	19	21	22	19	19	20	22	21	228	100,00%
Průměrný počet dotazů na pracovní den	2960	1765	1741	1580	1397	1352	1067	1396	1221	1639	1854	1648	100,00%
Počet dotazů na pole ISBN	19273	20246	20354	14413	13337	13438	8601	10928	11091	17578	19426	168685	44,89%
Počet dotazů na pole ISSN	365	222	228	277	315	314	212	225	229	361	231	2979	0,79%
Počet dotazů na jiná pole	45490	14832	19450	15329	15678	15986	11464	15374	13097	13420	19277	199397	53,07%
Úspěšnost nalezení záznamu – 0	26870	15478	18714	11877	10617	10359	6577	9601	9178	14953	13809	148033	39,40%
Úspěšnost nalezení záznamu – právě 1	27154	13784	14974	11772	12106	12814	8997	11041	9956	15371	17538	155507	41,38%
Úspěšnost nalezení záznamu – 1 a více	38258	19822	21318	18142	18713	19379	13700	16926	15239	21103	25125	227725	60,60%

Generátor citací Projektu bibliografická citace v nabídce SFX JIB!

SFX JIB a Projekt bibliografické citace (Citace.com) byly vzájemně propojeny. SFX JIB nabízí odkaz na Citace.com v rámci služeb typu Reference v sekci Další služby a na oplátku Citace.com pro uložené citace nabízí odkaz na SFX JIB. Propojení tedy umožňuje jednak vygenerování citace podle norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 pro dokumenty vyhledané pomocí MetaLib JIB, Google Scholar, v katalozích knihoven atd., zároveň také získání textu dokumentu, jehož citace je uložena na serveru Citace.com. Ukažme si spolupráci na příkladech.

V JIB či Google Scholar jsme našli záznam knižky Hovory s T.G.M.:

Č.	Shoda	Autor	Název	Rok	Zdroj	Akce
1		Čapek, Karel	Hovory s T. G. Masarykem	1990	NK - katalog (NKC)	
2		Čmejrková, Světlá	O Čapkových Hovorech s T.G. Masarykem	1994	NK - katalog (NKC)	
3		Čapek, Karel	Hovory s T. G. Masarykem - Souborné vyd.	1937	NK - katalog (NKC)	
4		Čapek, Karel	Hovory s Masarykem - Věk mládosti	1929	NK - katalog (NKC)	
5		Čapek, Karel	Hovory s T. G. Masarykem - Věk mládosti	1929	NK - katalog (NKC)	
6		Čapek, Karel	Pašnekasťai su T.G. Masaryku	1994	NK - katalog (NKC)	
7		Čapek, Karel	Hovory s T.G. Masarykem	1969	NK - katalog (NKC)	
8		Čapek, Karel	Gespräche mit Masaryk	1990	NK - katalog (NKC)	
9		Čapek, Karel	Entretiens avec Masaryk	1991	NK - katalog (NKC)	
10		Čapek, Karel	Masaryku to no laiva - Tecucaguca dal'lorio no šogai to šisó	1993	NK - katalog (NKC)	

Pro tuto knižku chceme připravit citaci podle normy ČSN ISO 690. Klikneme na tlačítko SFX (v případě Google Scholar je tlačítko SFX nahrazeno odkazem Find@CU via UIG) a v nabídce SFX JIB vybereme službu Reference pomocí Citace.com. SFX otevře nové okno s předvyplněným formulářem Generátoru citací:

Doplňme další potřebné údaje, které se automaticky nepřenesly. Klepnutím na tlačítko Generovat je vytvořena citace.

V druhém případě jsme si pomocí Generátoru citací vytvořili citaci pro knižku Žert od Milana Kundery. Knižku bychom si teď ještě chtěli v některé z knihoven půjčit. U citace knižky klepneme na tlačítko SFX, necháme zobrazit SFX menu a vybereme některou ze služeb ověření dostupnosti dokumentu v knihovnách:

Pokud bychom chtěli získat text dokumentu k některé dříve vytvořené citaci, je možné, že údaje uvedené v citaci nebudou přesné. V citaci románu Případ nevěrné Kláry od Michala Viewegha je nepřesně uvedeno ISBN. V nabídce SFX vybereme službu Reference pomocí SFX Citation Linker, v Citation Linkeru doplníme chybějící ISBN, klepneme na tlačítko GO a nabídka SFX je nyní přesná.

V SFX menu je nyní služba s názvem Exempláře v Národní knihovně ČR, klikneme na ni, otevře se nové okno s OPAC Národní knihovny, kde si můžeme knižku objednat k vypůjčení:

Citace.com - Projekt Bibliografické citace - vznikl jako studentský projekt, dnes pracující na komerční bázi. Základem je Generátor citací, který podle vložených údajů dokáže vygenerovat citaci dle norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2. Projekt je na webu volně přístupný. Více o projektu najdete na adrese <http://www.citace.com/projekt.php>.